

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.9, No.4, 2014, pp. 1-12

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การพัฒนาารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย
ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

DEVELOPMENT OF A MODEL OF THAI LITERATURE HYPERMEDIA ELECTRONIC BOOKS
WITH SOCIAL MEDIA BASED ON THE READER-RESPONSE THEORY
TO ENHANCE READING COMPREHENSION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

นางสาวจิตรลดา คำนวนสิน *

Jitlada Kumnuansin

รศ.ดร.จันทวีร์ คล้ายสังข์ **

Assoc. Prof. Jintavee Khlaisang, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาหรือความเข้าใจในการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีไทยหรือทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและแบบประเมินรูปแบบ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์จากศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โซเชียลมีเดีย ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้เป็นองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ องค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงหลายมิติ 2) โซเชียลมีเดีย 3) โครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) มัลติมีเดีย 5) เนื้อหา 6) รูปแบบการสอนอ่าน และขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นก่อนการอ่าน 2) ขั้นระหว่างการอ่าน และ 3) ขั้นหลังการอ่าน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: un_bonbon@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: jinmonsakul@gmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The purpose of this research study was to develop a model of Thai literature hypermedia electronic book with social media based on reader-response theory to enhance the reading comprehension of elementary school students. The sample for the survey consisted of eight experts in the field of educational technology and e-books, Thai language reading comprehension, Thai literature, and reader-response theory. The research instruments consisted of the expert interview form and the model evaluation form.

The result of this study was the model comprised of six elements and three steps. The six elements were: (1) Hypermedia; (2) Social media; (3) E-book construction; (4) Multimedia; (5) Content; and (6) Reading strategy. The three steps were: (1) The pre-reading phase; (2) The during reading phase; (3) The post-reading phase.

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์/วรรณคดีไทย/โซเชียลมีเดีย/ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน/ความเข้าใจในการอ่าน

KEYWORDS: E-BOOK/THAI LITERATURE/SOCIAL MEDIA/READER-RESPONSE THEORY/COMPREHENSION

บทนำ

วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความสำคัญเปรียบเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดความคิดและภาพสะท้อนชีวิต สังคม ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในอดีต เป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษและยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นความเจริญ ความยั่งยืนในยุคสมัยต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการสอนวรรณคดีประกอบอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในสาระด้านวรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 แต่เนื่องจากวรรณคดีเป็นผลงานของอดีต เป็นสิ่งที่มีความหมายค่อนข้างยาก อีกทั้งวิธีการสอนในอดีตที่เน้นการท่องจำ และเนื้อหาวรรณคดีเป็นเรื่องที่ไกลตัว เป็นสาเหตุให้คนส่วนใหญ่ไม่นิยมอ่านวรรณคดีไทยและเห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ ไร้เหตุผล จากการศึกษาข้อมูลพบว่าการสอนวรรณคดีในระดับประถมศึกษา ควรเน้นเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความสนใจในวรรณคดี เกิดความสนุกสนานจากเนื้อเรื่อง ควรสร้างสื่อที่น่าสนใจ ส่งเสริมให้นำสิ่งที่ได้อ่านไปใช้ประโยชน์ และการใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน นอกจากนี้ปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการส่งเสริมการอ่านคือการเชื่อมโยงธรรมชาติของเด็กเข้ากับการอ่าน โดยการจัดกิจกรรมที่เข้าไปกระตุ้นธรรมชาติดังกล่าว แล้วเชื่อมโยงไปสู่การอ่าน ทำให้การอ่านเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและการขยายจินตนาการให้มากขึ้นอีก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; ดวงมน จิตรจำนง 2536; บรรเทา กิตติศักดิ์ และ กรรณิการ์ กิตติศักดิ์, 2535; บันลือ พุกกะวัน, 2545; พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช, 2547; อรศรี งามวิทยาพงศ์ และคณะ, 2554; อรทัย วิมลโนธ และอัจฉิมา เกิดผล, 2537; Beach, 1993)

ธรรมชาติของวิชาวรรณคดีจะต้องเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิต Louis Rosenblatt จึงได้พัฒนาทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน(Reader Response Theory) ในปี ค.ศ. 1938 ซึ่งในการสอนการอ่านโดยทฤษฎีนี้ ผู้สอนต้องให้ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์โดยการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่อ่าน การตั้งคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้อ่านด้วยกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้น มีโอกาสรับรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่การพัฒนาการคิดไตร่ตรอง และการคิดวิเคราะห์ และให้ผู้เรียนบันทึกการเรียนรู้จากการอ่านวรรณคดี เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความคิดของตน เป็นทฤษฎีสอนอ่านที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และยอมรับการ

แสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีของผู้เรียนโดยปราศจากอคติ เน้นการอ่านและตีความวรรณคดีตามประสบการณ์เดิมของตนเพื่อขยายความรู้และความเข้าใจในการอ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในการอ่านวรรณคดี ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547; Beach, 1993)

การอ่านเพื่อความเข้าใจจัดเป็นด้านหนึ่งของทักษะทางภาษา หากผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ การอ่านนั้นจะถือว่าไม่ประสบความสำเร็จ จากการศึกษางานวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับต่ำ ขาดความสนใจในการอ่าน ไม่ชอบอ่านข้อความที่มีความยาวหรือเรื่องที่ต้องใช้ความพยายามมาก เพราะเห็นว่ายากและน่าเบื่อ นอกจากสอนให้เด็กอ่านหนังสือออกแล้วก็ให้เด็กอ่านเพื่อความเข้าใจกันเองตามความสามารถของเด็กแต่ละคน ครูมิได้มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจให้แก่เด็กเลย เมื่อนักเรียนขาดความเข้าใจในการอ่าน จะส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านที่ลดน้อยลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; ถาวร บุปผาวงศ์, 2546; บันลือ พลฤกษ์วัน, 2533; ประเทิน มหาพันธ์, 2530; วัชรภรณ์ สอนงคุณ, 2533)

ปัจจุบันการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์หรือการเรียนออนไลน์ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เทคโนโลยีของบทเรียนออนไลน์จึงถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับ ซึ่งช่วยสนับสนุนการส่งสารและรับสารจนนำไปสู่การสร้างโซเชียลมีเดีย (Social Media) หรือสังคมออนไลน์ ที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ ช่วยสร้างความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน เกิดการพัฒนาความคิดของตน ลดอุปสรรคด้านเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ และทำให้เกิดการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ คือสามารถโต้ตอบกันได้ทันที สามารถเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ของตนได้อย่างง่ายดาย สามารถแบ่งปันข้อมูลไปยังเครือข่ายออนไลน์ แสดงความคิดเห็นและทัศนคติอย่างตรงไปตรงมาและเปิดกว้าง จึงเหมาะสมกับการนำมาใช้ประกอบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ที่เน้นให้ผู้อ่านนอกจากจะเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนกับวรรณคดีแล้ว ยังให้ผู้อ่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อ่านคนอื่น ๆ อันจะช่วยให้เกิดการเรียนที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้าใจและนิสัยรักการอ่านมากขึ้น (ณัฐกร สงคราม, 2553; เมธาวี พิเศษพัฒน์, 2553; สรญา สาระสุภาพ, 2553; Bosman and Zagenczyk, 2011; Poore, 2013)

จากการศึกษาข้อมูลด้านการอ่านพบว่า หนึ่งในวิธีการเพื่อให้คนอ่านหนังสือที่ประชาชนเสนอแนะคือหนังสือควรมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ และรูปเล่มกะทัดรัด ปกสวยงามน่าอ่าน และมีรูปประกอบ นอกจากนี้ควรที่จะต้องมีความก้าวหน้าในการคิดค้นนวัตกรรมการอ่านที่แตกต่างจากรูปแบบทางการทั่วไป อาทิการสร้างสื่อการอ่านที่มีความน่าอ่าน มีลักษณะร่วมสมัย นำสื่อการเรียนและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนให้มากขึ้น จึงแสดงได้ว่าหากมีสื่อการอ่านที่น่าสนใจจะช่วยเร้าและนำเด็กไปสู่การอ่าน ด้วยความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยทำให้มีการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีคุณสมบัติสามารถเชื่อมโยงไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียน สามารถแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบ และสามารถส่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ อีกทั้งสามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จินตวิรัช คล้ายสังข์, 2555; พนิดา โพละเกา, 2547; ไพฑูรย์ ศรีฟ้า, 2551; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555; สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2537; อรศรี งามวิทยาพงศ์ และคณะ, 2554) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเป็นนวัตกรรมและทางเลือกใหม่สำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการอ่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีขั้นตอนในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ซึ่งในบทความฉบับนี้ได้นำเสนอขั้นตอนและองค์ประกอบเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาซึ่งอยู่ในระยะที่ 1 ของกระบวนการวิจัย โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาหรือความเข้าใจในการอ่านจำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีไทยหรือพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่านจำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ประเมินโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) 7 ด้านคือ 1) ภาพรวม 2) องค์ประกอบของรูปแบบฯ 3) กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนตามรูปแบบฯ 5) เครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบฯ 6) การประเมินผลการเรียนตามรูปแบบฯ และ 7) การใช้งานรูปแบบฯ

ขั้นตอนในการดำเนินการ มีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไฮเปอร์มีเดีย หลักการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวรรณคดีไทย ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของวรรณคดีไทย คุณค่าของวรรณคดีไทย และการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโซเชียลมีเดีย ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของโซเชียลมีเดีย และเครื่องมือโซเชียลมีเดีย

1.4 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่าน ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่าน และรูปแบบการเรียนการสอนตามพฤติกรรมการตอบสนองของผู้อ่าน

1.5 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน องค์ประกอบเพิ่มความเข้าใจในการอ่าน ระดับความสามารถในการเข้าใจในการอ่าน และการตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน

2. นำข้อมูลสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งด้านทฤษฎีและแนวความคิดมาพิจารณา

3. ร่างรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

4. นำร่างรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมแล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

5. นำร่างรูปแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาหรือความเข้าใจในการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีไทยหรือทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน จำนวน 5 คน โดยเรียบเรียงเป็นข้อคำถามในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการสื่อความหมาย ด้านความครอบคลุมเนื้อหา ด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6. สร้างแบบประเมินรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

6.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2 กำหนดประเด็นคำถาม โดยประกอบด้วยคำถามจำนวน 7 ตอน ได้แก่ 1) ภาพรวมของรูปแบบฯ 2) องค์ประกอบของรูปแบบฯ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนตามรูปแบบฯ 4) ขั้นตอนการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ 5) เครื่องมือที่ใช้ตามรูปแบบฯ 6) การประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ และ 7) การใช้งานรูปแบบฯ เพื่อพัฒนาแบบประเมินรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

6.3 นำแบบประเมินที่ได้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา

6.4 ปรับแก้แบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สมบูรณ์

7. นำร่างรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาหรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาหรือความเข้าใจในการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีไทยหรือทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน จำนวน 3 คน ประเมินรับรองความตรงตามเนื้อหา ในด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบและรูปแบบของหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์ฯ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) 7 ด้านคือ 1) ภาพรวม 2) องค์ประกอบของรูปแบบฯ 3) กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนตามรูปแบบฯ 5) เครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบฯ 6) การประเมินผลการเรียนตามรูปแบบฯ และ 7) การใช้งานรูปแบบฯ

8. ปรับแก้รูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎี

การตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา ประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูล เทียบกับแนวคิดหลักแล้วนำมาปรับองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินรับรองรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินรับรองรูปแบบ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

องค์ประกอบของรูปแบบรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงฯ และขั้นตอนของรูปแบบรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดีย ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การเชื่อมโยงหลายมิติ (Hypermedia) คือการเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาสาระที่ออกแบบเชื่อมโยงกันภายในเล่ม เช่น หน้าสารบัญ และภายนอกเล่มผ่านระบบเครือข่าย เช่น การเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น ผ่านปุ่มเครื่องมือ ตัวอักษร หรือภาพ

องค์ประกอบที่ 2 โซเชียลมีเดีย (Social Media) คือการสื่อสารแบบสองทางด้วยสื่อผสมที่หลากหลาย ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันในทุกที่ทุกเวลาบนพื้นฐานของแนวคิดเว็บ 2.0 เพื่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อ่านคนอื่น ๆ และให้ผู้เรียนบันทึกความรู้ที่ได้รับ

องค์ประกอบที่ 3 โครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book Construction) เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ออกแบบให้ความรู้สึกเหมือนกับการอ่านหนังสือที่เป็นรูปเล่ม โดยโครงสร้างของหนังสือพื้นฐานประกอบด้วย หน้าปก สารบัญ ข้อความ ภาพประกอบ และการใช้คุณสมบัติของอิเล็กทรอนิกส์คือ เสียง ภาพเคลื่อนไหว จุดเชื่อมโยง แถบเมนู การเปิดหน้าต่างไปหรือย้อนกลับ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 มัลติมีเดีย (Multimedia) คือองค์ประกอบในการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะสื่อประสม ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ในการนำเสนอเนื้อหาผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระที่เป็นตัวหนังสือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง เกมและสื่อประสมอื่น ๆ โดยคำนึงถึงหลักการออกแบบหน้าจอ และความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 5 เนื้อหา (Content) คือเนื้อหาวรรณคดีไทยประเภทร้อยแก้วหรือร้อยกรองที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระยะเวลาในการใช้สำหรับจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 6 รูปแบบการสอนอ่าน (Reading Strategy)คือการใช้เทคนิคการอ่านตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

6.1) **ขั้นก่อนการอ่าน** สร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่านวรรณคดีโดยใช้คำถาม เกม สถานการณ์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ในขั้นนำเข้าสู่การอ่านซึ่งเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้เรียนและเนื้อหาวรรณคดีไทย

6.2) **ขั้นระหว่างการอ่าน** ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่กำหนด โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ สร้างการตอบสนองในการอ่าน ซึ่งผู้สอนนำเสนอตัวอย่างข้อความ ตัวอย่างเหตุการณ์ในวรรณคดี หรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี ผู้เรียนจดข้อความที่ประทับใจ สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ หรือคำศัพท์ใหม่ที่ได้จากการอ่าน

6.3) **ขั้นหลังการอ่าน** แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ผู้สอนกำหนดประเด็นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่เชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี และให้ผู้เรียนตั้งคำถามสมาชิกในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แล้วบันทึกความเข้าใจของตนในบันทึกการเรียนรู้

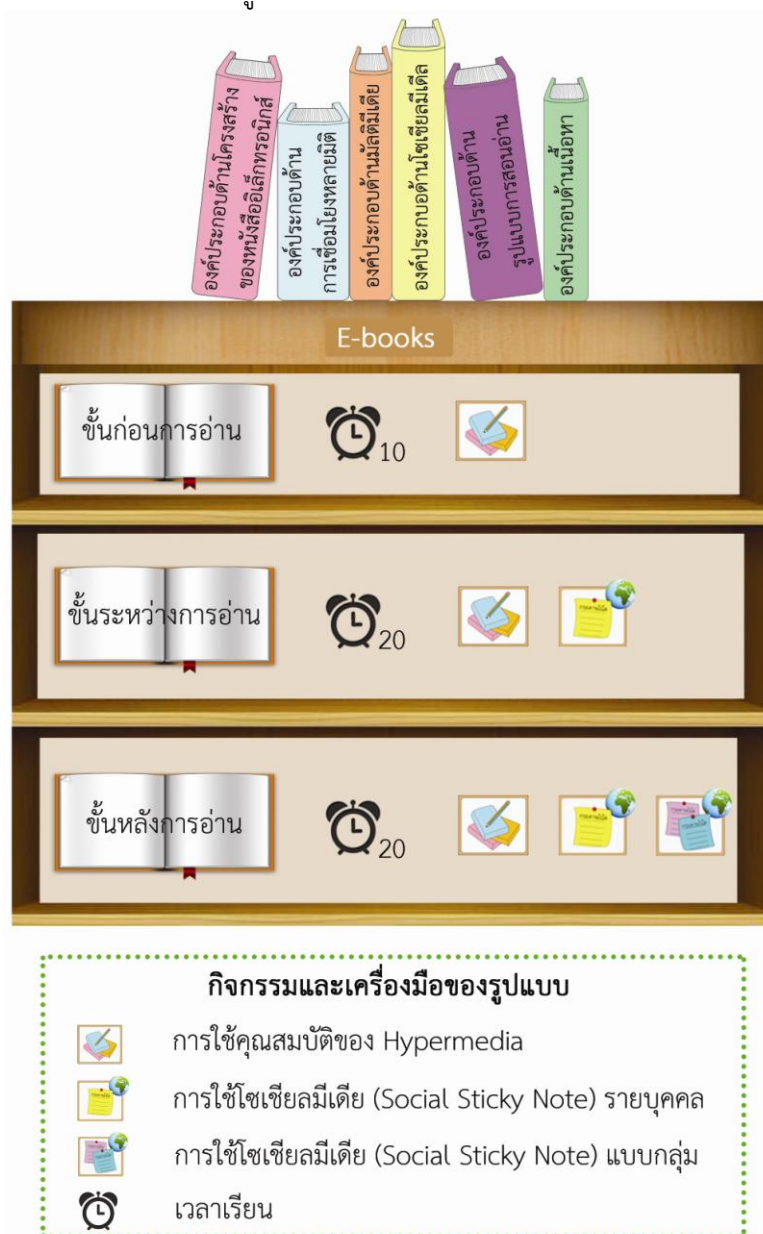
ขั้นตอนการใช้รูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการอ่าน (The pre-reading phase) ผู้เรียนเปิดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เล่นเกมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทยที่อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่าน โดยใช้เวลาในขั้นนี้ 10 นาที

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการอ่าน (The during reading phase) ผู้เรียนอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีตัวอักษรภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ข้อความ เว็บไซต์ และการใช้เครื่องมือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือกระดานโต้ การเชื่อมโยงไปยังข้อมูลภายในและภายนอกเล่ม และการสืบค้นข้อมูล ผู้เรียนจดข้อความที่ประทับใจ สิ่งที่ไม่เข้าใจ หรือคำศัพท์ใหม่ที่ได้จากการอ่านลงในโซเชียลมีเดีย (กระดานโต้ออนไลน์รายบุคคล) โดยใช้เวลาในขั้นนี้ 20 นาที

ขั้นตอนที่ 3 หลังการอ่าน (The post-reading phase) ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านโซเชียลมีเดีย (กระดานโต้ออนไลน์แบบกลุ่ม) ภายในกลุ่มซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มละ 5-6 คน โดยผู้สอนกำหนดประเด็นสำคัญให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นจำนวน 2 ข้อ จากนั้นให้ผู้อ่านตั้งคำถามเพื่อนในกลุ่มคนละ 1 ข้อ เพื่อให้เกิดการสร้างความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และให้ผู้เรียนพิจารณาทบทวนความรู้ที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นในโซเชียลมีเดีย (กระดานโต้ออนไลน์แบบกลุ่ม) พิมพ์บันทึกการเรียนรู้โดยการสรุปเนื้อหาที่อ่าน ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่ได้รับลงในโซเชียลมีเดีย (กระดานโต้ออนไลน์รายบุคคล) เพื่อให้ผู้เรียนสรุปความรู้ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้เวลาในขั้นนี้ 20 นาที

รูปแบบที่พัฒนาขึ้น สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาขั้นต้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านฯ ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการเชื่อมโยงหลายมิติ 2) องค์ประกอบด้านโซเชียลมีเดีย 3) องค์ประกอบด้านโครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) องค์ประกอบด้านมัลติมีเดีย 5) องค์ประกอบด้านเนื้อหา 6) องค์ประกอบด้านรูปแบบการสอนอ่าน และมีขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนการอ่าน 2) ขั้นระหว่างการอ่าน 3) ขั้นหลังการอ่าน โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามขั้นตอนของรูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์ฯ ได้ดังต่อไปนี้

1) ขั้นก่อนการอ่าน ให้นักเรียนเรียนได้เล่นเกมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทยที่อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการอ่าน ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมในส่วนนำ จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข มีส่วน

ร่วมในการเรียน และเป็นการสร้างความสนใจในการอ่าน สอดคล้องกับแมนมาส ขวลิท (2544) และทักษพร คงคาลัย (2548) กล่าวว่า วิธีการสร้างเสริมการอ่านสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยกิจกรรม โดยมีลักษณะ ใฝ่ใจ จูงใจ กระตุ้น และสร้างบรรยากาศการอ่าน ขั้นตอนของการส่งเสริมการอ่านขั้นแรกคือ ต้องเร้าความสนใจให้ผู้เรียน อยากรู้เรื่องราวในหนังสือ ควรจัดกิจกรรมสอนวรรณคดีไทยที่ให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน และสนุกสนาน การสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียน เป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง หากใช้ในขั้นนำเข้าสู่ บทเรียน จะเป็นการเร้าความสนใจให้นักเรียนสนใจบทเรียนและมีความพร้อมในการเรียน

2) ขั้นระหว่างการอ่าน เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีตัวอักษรภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ข้อความ เว็บไซต์ และการใช้เครื่องมือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือการพลิก หน้ากระดาษ การเชื่อมโยงไปยังข้อมูลภายในและภายนอกเล่ม และการสืบค้นข้อมูล ผู้เรียนจดข้อความที่ประทับใจ สิ่งที่ไม่เข้าใจ หรือคำศัพท์ใหม่ที่ได้จากการอ่านลงในโซเชียลมีเดีย โดยสอดคล้องกับ ศิวพร อโนทัย สินทวี (2551) และศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) กล่าวว่า ควรให้เด็กเริ่มอ่านการ์ตูนที่มีรูปภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ การใช้กิจกรรมทั้งในด้านภาพ เสียง และความคิด ช่วยทำให้น่าดูและดึงดูด การให้ผู้เรียน สามารถเลือกการเชื่อมโยงตามความสนใจ ซึ่งประกอบด้วยข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และแหล่งข้อมูล ภายนอกทำให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการเรียน นอกจากนี้พบว่ามัลติมีเดียจะช่วย กระตุ้นประสาทการรับรู้ โดยเฉพาะการรับรู้ทางตาและหูประกอบกับการมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้เกิด ประสบการณ์ต่อผู้ใช้เป็นผลให้สามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น สามารถให้ข้อมูลจำนวนมากเป็น การง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ ผู้ใช้จึงรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2555; จิตเกษม พัฒนาศิริ, 2539; ชาตรี เกิดธรรม, 2542)

3) ขั้นหลังการอ่าน โดยผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านโซเชียล และพิมพ์บันทึกการเรียนรู้โดยการสรุปเนื้อหาที่อ่าน ความเข้าใจ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีที่ได้รับลงในโซเชียลมีเดีย (กระดานโต้ตอบไลน์รายบุคคล) เพื่อให้ผู้เรียนสรุปความรู้ความเข้าใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ จิตเกษม พัฒนาศิริ (2539); Harrison (2004 อ้างถึงในปราณี รัตน์ง, 2541) และ Ruddell (2002) กล่าวว่า หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการคิดและการตอบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำเนื้อหาได้มากกว่าอ่านหนังสือหรือคัดลอกข้อความจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว การให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับบทอ่าน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำความเข้าใจบทอ่านได้ การสอนให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถาม เป็นวิธีการสร้างความเข้าใจที่ให้ผลดี และท้าทายความสามารถของนักเรียนมากกว่าการให้นักเรียนตอบคำถามที่ครูตั้งขึ้นเพียงอย่างเดียว การสรุปสาระสำคัญเป็นทักษะที่ให้ประโยชน์เป็นอย่างมากในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจควร ให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหลากหลายเพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปเชื่อมโยงกับความรู้และ ประสบการณ์เดิมได้ และสอดคล้องกับสถาบันภาษาไทย (2540) ที่กล่าวว่าการสอนวรรณกรรมควรให้ผู้เรียน ได้คิด ค้นคว้าหาเหตุผล ได้ร่วมกิจกรรมกันถ้วนทั่วทุกคน ซึ่งในการทำกิจกรรมร่วมกันนี้หัสตินทร์ โคทวี (2542) ได้ทำการศึกษาการใช้กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่เรียนภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มี ความเข้าใจในการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม มีประโยชน์คือการทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความคิด สร้างสรรค์และการริเริ่มแนวคิดใหม่ ๆ กระตุ้นให้นักเรียนได้ประเมินผลตนเองขณะเดียวกันก็ได้รับการประเมิน จากกลุ่มเพื่อนด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การทดลองครั้งต่อไปอาจนำรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านฯ ไปใช้กับหนังสือรูปแบบอื่น เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือนวนิยาย หนังสือสารานุกรม เป็นต้น มาใช้แทนเนื้อหาวรรณคดีไทย
2. ควรมีการศึกษารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านอื่น ๆ นอกจากด้านความเข้าใจตามคุณภาพผู้เรียนหรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น เจตคติ หรือทักษะการเขียน ทักษะการอ่าน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จิตเกษม พัฒนาศิริ. (2539). *เริ่มสร้างโฮมเพจด้วย HTML*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วิตต์กรุป.
- จินตวิริ์ คล้ายสังข์. (2555). *Desktop Publishing สู่ E-Book เพื่อส่งเสริมการใฝ่รู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาตรี เกิดธรรม. (2542). *การศึกษาผลการใช้ฐานข้อมูลการเรียนรู้แบบมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้นต่อผลการเรียนวิชาชีววิทยา (ว042) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. ปริญญานิพนธ์คุษภูบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐกร สงคราม. (2553). *การออกแบบและพัฒนา มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2536). *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ถาวร บุบผาวงษ์. (2546). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัย และสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทักษพร คงคล้าย. (2548). *การศึกษายทบาทผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ กรณีศึกษาในโรงเรียนองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรเทา กิตติศักดิ์ และ กรรณิการ์ กิตติศักดิ์. (2535). *หนังสือเรียนภาษาไทย รายวิชา ท031 ประวัติวรรณคดี 1: ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2533). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเทิน มหาชนธ์. (2530). *การสอนอ่านเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปราณี รัตน์ง. (2541). *ตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนิดา โพละภา. (2547). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเรื่องประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช. (2547). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนอง*

- ของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และ การคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ ศรีฟ้า. (2551). *E-Book หนังสือพูดได้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- เมธาวี พิชะพัฒน์. (2553). *ความน่าเชื่อถือของเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์และสื่อกระแสหลัก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แม่นมาส ขวลิต. (2544). *แนวทางส่งเสริมการอ่าน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- วัชรภรณ์ สอนองคุณ. (2533). *ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2536). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ไทย วัฒนาพานิช.
- ศิวพร อโนทัยสินทวี. (2551). *เทคนิคการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. สืบค้นวันที่ 23 กรกฎาคม 2556
<http://thaimisc.pukpik.com/freewebboard/php/vreply.php?user=teach&topic=44>
- ศึกษาธิการ, ก. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันภาษาไทย, กรมวิชาการ. (2540). *คู่มือการใช้ภาพประกอบการสอนวรรณกรรมสำหรับได้ระดับ ประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบัน.
- สรญา สารสุภาพ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบเครือข่ายสังคมผ่านระบบออนไลน์ด้วยทฤษฎี การเรียนรู้เชิงสถานการณ์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียน ภาษาต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ฉบับสรุป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). *ผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2554*. สืบค้นวันที่ 22 กรกฎาคม 2556, จาก: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-3-1.html.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2537). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- หัสตินทร์ โคทวิ. (2542). *การใช้กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์, กนิษฐา ปวีณโยธิน และ กนกวรรณ แซ่จ้ง. (2554). *โครงการศึกษาปัจจัยที่เอื้อและที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน : กรณีศึกษาแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็ดทราย.
- อรรถ วัฒนธ และ อัจฉิมา เกิดผล. (2537). *ภาษาไทย 2*. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Beach, R. (1993). *A Teacher's introduction to reader-response theories*. Urbana: National Council of Teachers of English.
- Bosman, L. and Zagenczyk, T. (2011). Revitalize your teaching: Creative approaches to applying social media in the classroom. In White, B., King, I., and Tsang, P., *Social media tools and platforms in learning environments*. German: Springer.
- Poore, M. (2013). *Using social media in the classroom*. California: SAGE.
- Ruddell, B.R. (2002). *Teaching children to read and write : becoming an effective literacyteacher*. Boston: Allyn and Bacon.